

VIESTNIK

HRVATSKOGA
ARKEOLOGIČKOGA DRUŽTVA.

Nadpis rimski iz Mitrovice.

(Sa slikom).

T · C O M I N V S
 T · F · V O L T · S E V E
 R V S · V I E N N A · > (NN medju sobom zapletena)
 L E G · I I · A D I V T R I C
 D O N I S · D O N A T (Drugo D O isto zapleteno)
 A B · I M P · C A E S A R E
 A V G · B E L L O · D A C I C O
 T O R Q V I B V S · A R M I L L S
 P H A L E R I S · C O R O N A · V A L
 L A R I · V I X I T · A N N · X X X X V
 T · C A E S E R N V S · M A C E D O
 P R O C · A G · H E R · E X T E S T · P

Čita se: *T(itus) Cominius T(iti) filius Volt(inia) Severus, Vienna, centurio leg(ionis) secundae adiutric(is), donis donat(us) ab Imp(eratore) Caesare (sc. Domitiano) Aug(usto) bello Dacico, torquibus, armillis, phaleris, corona vallari. Vixit ann(o)s XXXXV. T(itus) Caesernius Macedo proc(urator) Aug(usti) her(es) ex test(amento) p(osuit).*

Gdje, kada i kako je ovaj nadpis nadjen bio, to nam pripovieda vrli naš društveni i muzeal. povjerenik i učitelj u Mitrovici g. Ignjat Jung u svom listu od 15. listopada, koj se nalazi medju dopisi.

Obitelj *Cominia* poznata je u nadpisih Pannonije, Dacije i Dalmacije (*C. I. L. III. str. 1073*); a dolazi često i u Narbonenskoj Galiji, odkud je bio rodom *T. Cominius Severus* (l. c. XII. str. 870).

Vienna bjaše poglaviti grad u Galiji Narbonenskoj *in territorio Allobrogum*, i rodno mjesto Severovo (*V. l. c. str. 217 i dalje*).

Voltinia jest pokoljeno (*tribus*), na koje je Severus spadao. O ovom pokoljenu piše Hirschfeld (*l. c. str. 219*): »*Tribus Viennensium est Voltinia in premultis titulis et Viennensibus et exteris militum Vienna oriundorum obvia*«. U ovostranih nadpisih to pokoljeno u riedko se spominje, naime u jednom nadpisu našastu u Šoprunu (*Oedemburg*): *P. Pompeius P. F. | Volt. Colonus | Viana (loco Vienna) vet. leg. IIII f. f. etc.* (*Mom. III. 4245*), i u drugom iz Šuplje Crkve kod Kuina *Q. Naevius c. f. Vol. Ponticus singnifer*.

Legio II adiutrix bjaše po Mommsenu (*III. str. 416*) osnovana od cara Vespasiana, te najprije se odlikova u dolnjoj Njemačkoj (*Tacitus hist. 4. 68. 5; 14. 16. 20.*); a zatim po svoj prilici u Britanniji (*Grotefend in annal. soc. Rhen. 32, 77*). Već za Domicijana sudjelovala je u ratu proti Svevom i Sarmatom, t. j. u Pannoniji (*Henzen 6766. Momm. Herma 3, 116*), ali Mommsen opazuje, da je došla u Pannoniju poslie odlazka legija *XIV. geminae Martiae i VI sive Hispanae sive vitricis*; dodaje ipak: »*venisse eo deinde legionem secundam adiutricem, ibique per saecula mansisse notum est; quando venerit, adhuc incompertum*«. Isti Mommsen malo dalje kaže i to: »*Titulos legionis eius (sc. II adiutricis) tegulusque nullas reperiri vel certe adhuc repertas esse nullas a dextra Dravi modo significavimus*«. Ali sam Mommsen u istom djelu na svietlo daje jedan nadpis iz Mitrovice (l. c. br. 3241) i još dva druga iz Osieka (l. c. br. 3280 i 3283 *V. Ephem Epigr. II. str. 580*), u kojih se spominje ona legija; te i sam veli (*str. 416*): »*quae (sc. legio) Ptolemaei tempore castra habuit Acuminci, mox inde translata Aquincum*«. Znamo još nadpisa, u kom dolazi *centurio leg. II adiutricis*, našasta kod Munjave (*V. Viestnik 1882, str. 15*). Nego imamo i opeku sa nadpisom > LEG II AD, koju smo g. 1882 izkopali na Petrovačkoj gradini, i koja se čuva u našem muzeju (*Viestnik 1883, str. 88*); a jedna opeka okrujena izkopana u Zemunu, čini se da spada na ovu legiju drugu (*V. Viestnik 1889, str. 39*).

Napokon kaže se u ovom nadpisu, da je Severus odlikovan bio u dačkom ratu raznimi vojničkimi znakovi radi njegove hrabrosti *ab imperatore Caesare Augusto*, te je tu umjetno zatajeno

ime carevo. Poviest nas uči, da je car Domitijan prvi započeo rat sa Daci g. 86, a g. 89 sklopio mir sa Decebalom, i vraćajući se u Rim, triumphirao, te nadenuo si naslov *Germanicus* i *Dacicus*. Po njegovoj smrti (g. 96) brisano bi njegovo ime iz svih nadpisa i drugih javnih spomenika, te stoga je i ovdje zatajeno. Po tom znamo po prilici i doba ovoga nadpisa, t. j. jedva malo poslie Domicianove smrti.

S. Ljubić.

Sredovječni natpisi u Šibeniku.

I.

Na pročelju crkve S. Frana s lijeve strane velikijeh vrata urezan je na dva kamena šljedeći natpis:

+ MCCCCLXXXVIII	Čita se: † MCCCLXXXVIII · HIC · IACT
I · HIC · IACT · MATER	(mjesto IACET) · MATER · GRE-
GRAGORII · IOHANIS · 1)	GORII · IOHAN(N)IS · ET CANO-
2 (HONORI · SIBANI	NICI · SIBENICENSI ·
GENSI ·	

II.

Sa sjeverne strane na zidu iste crkve odmah do pročelja:

+ · H · D · M · CCC · LXI · HEC	Čita se: † · A · D · M · CCC · LXI ·
EST · SEPULTURA · STACII · OLIM ·	H(a)ec est · sepultura · Stacii · olim ·
BU · OLIM · BVDOY · DESAN	Budoy · Desani · quorum (mjesto
NI · QVORVM · ANIMAE ·	cujus ²⁾ · anim(a)e (mjesto anima) ·
REQVIESCANT · IN P	requiescant (mjesto requiescat) · in
ACE · AMEN · AVE · M ·	pace · amen · Ave · M(aria) gr(ati)a ·
GRA · PLANA · DNS · TADVO	plena · D(omi)n(u)s tecum

III.

Na južnom zidu iste crkve s lijeve strane pobočnijeh vrata

+ HIC · IACET ·	Čita se: † Hic · jacet D(omi)n(u)s · Grego-
DNS · GRAGO	rius · Dragogevich
RIVS · DRAGO	
GEVICH	

¹⁾ An u svezi.

²⁾ Ostalo moglo bi se protezati i na otea. — Ured.